

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pensijų fondo pavadinimas, visas pensijų fondo taisyklių, pagal kurias jis veikia, pavadinimas, Komisijos pensijų fondo taisyklėms suteiktas numeris

Valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimo Invalda Racionalios rizikos pensijų fondas, taisyklių Nr. PF-Vo4-K005-0014 su pakeitimais.

2. Ataskaitinis laikotarpis, už kurį pateikta ataskaita.

2008 m.

3. Duomenys apie valdymo įmonę**3.1. pavadinimas ir įmonės kodas**

UAB „Invalda turto valdymas“, toliau vadinama bendrove

Įmonės kodas 126263073

3.2. buveinė (adresas)

Maironio g. 11, LT-01124 Vilnius

3.3. telefono, fakso numeriai, el. pašto adresas, interneto svetainės adresas

Telefonas (8~5) 273 29 28

Faksas (8~5) 273 48 98

Elektroninis paštas pensija@invalda.com

Interneto tinklapis www.invalda.com

3.4. veiklos licencijos numeris

VJK-005

3.5. pensijų fondo valdytojo vardas, pavardė, pareigos (asmuo ar asmenys, priimančys investicinius sprendimus)

Sprendimus dėl Fondo investicijų portfelio sudėties priima bendrovės investicinis komitetas, kurį sudaro:

- iki 2008 gegužės 15 d. Andrius Barštys, Generalinis direktorius, valdybos narys; Andrej Cyba, Direktorius Valdybos narys; Justas Vaičiulionis, fondų valdytojas; Vytautas Plunksnis, strateginis analitikas.

- nuo 2008 m. gegužės 15 d. iki 2008 gruodžio 23 d. Andrius Barštys, generalinis direktorius, valdybos narys; Andrej Cyba, direktorius Valdybos narys; Justas Vaičiulionis, fondų valdytojas; Vytautas Plunksnis, strateginis analitikas; Vitalijus Šostak, fondų valdymo departamento vadovas.

- nuo 2008 gruodžio 23 d. Andrius Barštys, generalinis direktorius, valdybos narys; Andrej Cyba, direktorius Valdybos narys; Justas Vaičiulionis, fondų valdytojas; Vytautas Plunksnis, strateginis analitikas; Vitalijus Šostak, fondų valdymo departamento vadovas; Tomas Krakauskas, portfelių valdymo departamento vadovas.

4. Depozitoriumo pavadinimas, kodas, adresas, telefono ir fakso numeriai

AB SEB bankas, įmonės kodas 112021238, buveinės adresas Gedimino pr. 12, LT-01103 Vilnius, tel. (8~5) 268 26 88, faks. (8~5) 268 26 86

II. GRYNŲJŲ AKTYVŲ, APSKAITOS VIENETŲ SKAIČIUS IR VERTĖ
5. Nurodyti grynųjų aktyvų, apskaitos vienetų skaičių ir vertę:

	Ataskaitinio laikotarpio pradžioje (2008-01-01)	Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje (2008-12-31)	Prieš metus (2007-12-31)	Prieš dvejus metus (2006-12-31)
Grynųjų aktyvų vertė (GAV), Lt	30 221 866,7402	18 883 605,6735	30 221 866,7402	12 235 483,5429
Apskaitos vieneto vertė, Lt	2,8784	0,9136	2,8784	2,7124
Apskaitos vienetų skaičius	10 499 534,4230	20 670 470,8617	10 499 534,4230	4 510 953,1894

6. Nurodyti per ataskaitinį laikotarpį konvertuotų apskaitos vienetų skaičių bei bendras konvertavimo sumas:

	Apskaitos vienetų skaičius	Vertė, Lt
Apskaitos vienetų skaičius (konvertuojant pinigines lėšas į apskaitos vienetus)	10 775 909,02	18 788 082,3596
Apskaitos vienetų skaičius (konvertuojant vienetus į pinigines lėšas)	604 972,5813	1 038 384,1600

III. ATSKAITYMAI IŠ PENSIJŲ TURTO
7. Atskaitymai iš pensijų turto (pildoma atitinkama lentelė atsižvelgiant į fondo tipą)

Atskaitymai iš valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimo pensijų fondo pensijų turto (jei per ataskaitinį laikotarpį keitėsi atskaitymų dydis, atskirai pateikti sumas pagal kiekvieną dydį); jei yra skaičiuojamas sąlyginis tikėtinas bendrasis išlaidų koeficientas, pateikiama papildoma informacija, nurodyta taisyklių 42.6 punkte

Atskaitymai	Taisyklėse numatyti maksimalūs dydžiai	Faktiškai taikomi atskaitymų dydžiai	Per ataskaitinį laikotarpį priskaičiuota atskaitymų suma, Lt	Per ataskaitinį laikotarpį sumokėtų atskaitymų suma, Lt
Nuo įmokų	1,49%	1,49%	247 364,1104	231 179,4900
Nuo turto vertės	0,99%	0,99%	273 521,2163	299 099,1300
Už keitimą:	0,00%	0,00%	-	-
<i>fondo keitimas toje pačioje bendrovėje daugiau kaip kartą per metus</i>	0,00%	0,00%	-	-
<i>pensijų kaupimo bendrovės keitimas kartą per metus</i>	0,00%	0,00%		
<i>pensijų kaupimo bendrovės keitimas daugiau kaip kartą per metus</i>	0,00%	0,00%	-	-
Iš viso			520 885,3267	530 278,6200
BAR				0,0089
Sąlyginis BIK ir (arba) tikėtinas sąlyginis BIK				-
PAR (portfelio apyvartumo rodiklis)				99,53 (32,32)

BAR – bendrasis atskaitymų rodiklis parodo, kiek grynųjų aktyvų vertėje sudaro atskaitymai nuo pensijų įmokų ir nuo pensijų turto.

Bendrasis išlaidų koeficientas (BIK) – procentinis dydis, kuris parodo, kokia vidutinė fondo grynųjų aktyvų dalis skiriama jo valdymo išlaidoms padengti. Šios išlaidos tiesiogiai sumažina investicijų grąžą investuotojui. Pažymėtina, kad skaičiuojant BIK į sandorių sudarymo išlaidas neatsižvelgiama.

Portfelio apyvartumo rodiklis – rodiklis, apibūdinantis prekybos pensijų fondo portfelį sudarančiomis priemonėmis aktyvumą. Fondai, kurių PAR aukštas, patiria didesnes sandorių sudarymo išlaidas.

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA
8. Mokėjimai tarpininkams (nurodyti konkrečius tarpininkus ir jiems sumokėtas mokesčių sumas, suteiktas paslaugas). Pažymėti, kurie tarpininkai susiję su fondo valdymo įmone

2008 m. AB FMĮ „Finasta“ už tarpininkavimą sumokėta 120 306,82 Lt. UAB „Invalda turto valdymas“ ir AB FMĮ „Finasta“ kontroliuojantis asmuo yra AB „Invalda“.

9. Informacija apie visus susitarimus dėl mokėjimų pasidalijimo, taip pat apie paslėptuosius komisinius (jų teikėjas, vertė, suteiktų prekių ir (ar) paslaugų pobūdis ir kt.)

Bendrovė nėra sudariusi jokių susitarimų dėl mokesčių pasidalijimo, taip pat nėra jokių paslėptųjų komisinių.

10. Pateikti konkretų pavyzdį, iliustruojantį atskaitymų įtaką galutinei dalyviui tenkančiai investicijų grąžai (teikiamas tik metų ataskaitoje). Pavyzdyje pateikti skaičiavimus, kiek būtų atskaityta (litas) nuo pensijų fondo dalyvio įmokų esant dabartiniam atskaitymų dydžiui ir kokią sumą jis atgautų po 1, 3, 5, 10 metų, jei būtų investuota 10 000 Lt, o metinė investicijų grąža – 5 proc.

Pateikiame iliustruojantį pavyzdį

	Po 1 metų	Po 3 metų	Po 5 metų	Po 10 metų
Sumokėta atskaitymų Lt	248,45	459,37	687,42	1341,85
Sukaupta suma, jei nebūtų atskaitymų	10500,00	11579,35	12769,66	16308,61
Sukaupta suma, esant dabartiniam atskaitymų dydžiui	10241,93	11073,32	11972,19	14551,68

IV. INFORMACIJA APIE PENSIJŲ FONDO INVESTICIJŲ PORTFELĮ

11. Ataskaitinio laikotarpio pabaigos investicinių priemonių portfelio sudėtis

Emitento pavadinimas	Šalis	ISIN kodas	Valiuta	Kiekis, vnt.	Bendra nominali vertė, Lt	Bendra įsigijimo vertė, Lt	Bendra rinkos vertė, Lt	Rinka, pagal kurios duomenis nustatyta rinkos vertė (tinklalapio adresas)	Balsų dalis emitente, %	Dalis GA, %
Nuosavybės vertybiniai popieriai, įtraukti į Oficialųjį ar jį atitinkantį prekybos sąrašą										
AB "Sanitas"	LT	LT0000106171	LTL	155682	155682	3.167.348,84	1.352.876,58	www.omxgroup.com/vilnius	1,415	7,164
AB "Vilniaus baldai"	LT	LT0000104267	LTL	9942	39768	337.145,71	119.304,00	www.omxgroup.com/vilnius	0,256	0,632
AB "TEO LT"	LT	LT0000123911	LTL	434509	434509	1.033.214,88	512.720,62	www.omxgroup.com/vilnius	0,053	2,715
AB "Invalda"	LT	LT0000102279	LTL	43030	43030	473.585,20	69.278,30	www.omxgroup.com/vilnius	0,106	0,367
AB "Apranga"	LT	LT0000102337	LTL	116227	116227	915.947,00	248.725,78	www.omxgroup.com/vilnius	1,317	1,317
Iš viso				759390		5.927.241,63	2.302.905,28			
Nuosavybės vertybiniai popieriai, įtraukti į Papildomąjį ar jį atitinkantį prekybos sąrašą										
AB "Grigiškės"	LT	LT0000102030	LTL	201945	201945	394.927,61	62.602,95	www.omxgroup.com/vilnius	0,505	0,332
AB "Alita"	LT	LT0000118655	LTL	285842	285842	1.169.058,44	180.080,46	www.omxgroup.com/vilnius	0,562	0,954
AB Dnb Nord bankas	LT	LT0000100174	LTL	4070	386650	1.131.621,36	305.982,60	www.omxgroup.com/vilnius	0,198	1,620
AB "Vilkyškių pieninė"	LT	LT0000127508	LTL	212000	212000	1.144.800,00	127.200,00	www.omxgroup.com/vilnius	1,775	0,674
Iš viso				703857		3.840.407,41	675.866,01			
Nuosavybės vertybiniai popieriai, kuriais prekiaujama kitose reguliuojamose rinkose										
Grindeks	LV	LV0000100659	LVL	24531	119.382,56	699.708,46	383.641,29	www.omxgroup.com/riga	0,256	2,032
Arco Vara	EE	EE3100034653	EEK	85710	189.136,26	677.541,26	53.269,11	www.omxgroup.com/talin	0,312	0,282
Ekspress Grupp	EE	EE3100016965	EEK	23084	50.939,46	328.245,53	57.387,19	www.omxgroup.com/talin	0,122	0,304
Raiffeisen International Bank Holding	AT	AT0000606306	EUR	5599	19.332,23	1.378.541,57	373.111,98	www.wienerboerse.at	0,004	1,976
Vseobecna Uverova Banka AS	SK	SK1110001437	SKK	1269	130.873,24	449.897,92	401.309,58	www.bsse.sk	0,031	2,125
OTP bank	HU	HU0000061726	HUF	9819	13.629,75	995.495,32	364.077,47	www.bse.hu	0,000	1,928
Olainfarm	LV	LV0000100501	LVL	37800	183.957,48	418.469,30	72.047,10	www.omxgroup.com/riga	0,000	0,382
Enemona	BG	BG1100042073	BGN	28542	50.376,63	664.842,52	352.908,29	www.bse-sofia.bg/	0,287	1,869

INVALIDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA

Orco Property Group	CZ	LU0122624777	CZK	5445	670,61	371.173,14	121.775,38	www.pse.cz	0,098	0,645
Čez	CZ	CZ0005112300	CZK	5757	70.903,21	551.941,48	585.770,84	www.pse.cz	0,001	3,102
SIF1 BANAT CRISANA ARAD	RO	ROSIFAACNOR2	RON	81893	84.440,69	160.297,13	41.002,22	www.bvb.ro	0,015	0,217
SIF2 MOLDOVA BACAU	RO	ROSIFBACNOR0	RON	61563	63.478,22	140.234,86	27.861,06	www.bvb.ro	0,012	0,148
SIF3 TRANSILVANIA BRASOV	RO	ROSIFCACNOR8	RON	1680808	1.733.097,94	1.537.463,10	390.381,24	www.bvb.ro	0,308	2,067
SIF4 MUNTENIA BUCURESTI	RO	ROSIFDACNOR6	RON	259817	267.899,91	392.235,19	138.659,46	www.bvb.ro	0,032	0,734
SIF5 OLTENIA CRAIOVA	RO	ROSIFEACNOR4	RON	194528	200.579,77	432.498,59	97.171,73	www.bvb.ro	0,034	0,515
Saldus mezrupnieciba	LV	LV0000100154	LVL	2315	11.266,18	114.560,09	56.569,34	www.omxgroup.com/riga	1,062	0,300
Tallinn Department Store	EE	EE0000001105	EUR	30000	1.035.840,00	831.915,83	205.096,32	www.omxgroup.com/talin	0,074	1,086
Asseco Poland	PL	PLSOFTB00016	PLN	9155	8.149,60	392.946,53	361.590,68	www.gpw.pl	0,012	1,915
Forenings Sparbanken AB	SE	SE0000242455	SEK	8650	319.747,25	468.590,73	120.998,10	www.se.omxgroup.com	0,002	0,641
Anadolu An. Turk Sigorta	TR	TRAANSGR91O1	TRY	183914	342.613,39	252.572,00	276.588,82	www.ise.org	0,067	1,465
Eesti Ehitus	EE	EE3100039496	EEK	64658	142.680,81	1.000.066,08	229.948,68	www.omxgroup.com/talin	0,211	1,218
Vienna Insurance Group	AT	AT0000908504	EUR	7597	26.230,92	1.239.777,47	632.689,83	www.wienerboerse.at	0,007	3,350
Eforie Nord	RO	ROEFRIACNOR6	RON	400519	41.297,91	714.623,61	198.359,52	www.bvb.ro	0,207	1,050
Strabag	AT	AT000000STR1	EUR	8544	29.500,72	1.204.248,98	477.911,72	www.wienerboerse.at	0,007	2,531
OMV AG	AT	AT0000743059	EUR	10346	35.722,67	1.523.993,17	668.728,36	www.wienerboerse.at	0,003	3,541
CA Immobilien International AG	AT	ATCAIMMOINT5	EUR	28617	98.808,78	252.290,06	279.628,84	www.wienerboerse.at	0,066	1,481
Olympic Entertainment Group	EE	EE3100084021	EUR	158000	5.455.424,00	1.068.005,28	261.860,35	www.omxgroup.com/talin	0,263	1,387
Dafora	RO	RODAFRACNOR5	RON	1659600	171.123,02	354.606,82	55.409,23	www.bvb.ro	0,170	0,293
Sistema JSFC	RU	US48122U2042	USD	43698	113.273,96	1.214.323,58	588.998,79	www.rts.ru	0,009	3,119
Gazprom	RU	US3682872078	USD	12000	124.425,60	701.603,28	419.069,70	www.rts.ru	0,000	2,219
Mobile Telesystems ADR	RU	US6074091090	USD	6900	17.886,18	1.162.066,12	451.154,26	www.rts.ru	0,002	2,389
Vimpel Communications	RU	US68370R1095	USD	13260	34.372,57	832.330,60	232.673,38	www.rts.ru	0,006	1,232

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA

ADR										
Iš viso				5153938		22.527.105,60	8.977.649,86			
Išleidžiami nauji nuosavybės vertybiniai popieriai										
-	-	-	-	-	-			-	-	0,000
Iš viso				0		0,00	0,00			
Iš viso nuosavybės vertybinių popierių				6617185		32.294.754,64	11.956.421,15			

Emitento pavadinimas	Šalis	ISIN kodas	Valiuta	Kiekis, vnt.	Bendra nominali vertė, Lt	Bendra įsigijimo vertė, Lt	Bendra rinkos vertė, Lt	Palūkanų norma, %	Išpirkimo/konvertavimo data / terminas	Dalis GA, %
Ne nuosavybės vertybiniai popieriai, įtraukti į Oficialųjį ar jį atitinkantį prekybos sąrašą										
-	-	-	-		0			-	-	0,000
Iš viso				0		0,00	0,00			
Ne nuosavybės vertybiniai popieriai, įtraukti į Papildomąjį ar jį atitinkantį prekybos sąrašą										
-	-	-	-		0			-	-	0,000
Iš viso				0		0,00	0,00			
Ne nuosavybės vertybiniai popieriai, kuriais prekiaujama kitose reguliuojamose rinkose										
Parex bonds	LV	XSo253533318	EUR	104	359091,2	383.407,71	138.082,78	5,63	2011-05-05	0,731
Iš viso				104		383.407,71	138.082,78			
Ne nuosavybės vertybiniai popieriai, išleidžiami nauji										
-	-	-	-	-	-			-	-	0,000
Iš viso				0		0,00	0,00			
Iš viso ne nuosavybės vertybinių popierių				104		383.407,71	138.082,78			

KIS pavadinimas	Šalis	ISIN kodas	Valiuta	Kiekis, vnt.	Valdytojas	Bendra įsigijimo vertė, Lt	Bendra rinkos vertė, Lt	Rinka, pagal kurios duomenis nustatyta rinkos vertė (tinklalapio adresas)	KIS tipas*	Dalis GA, %
Kolektyvinio investavimo subjektų įstatymo 61 str. 1 d. reikalavimus atitinkančių kolektyvinio investavimo subjektų (KIS) vienetai (akcijos)										
EEREIF	EE	EE3500096500	EUR	3407	GILD Property Asset	172.610,97	195.546,64	www.gildbankers.com	KIS 5	1,036

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA

					Management					
Iš viso				3407		172.610,97	195.546,64			
Kitų kolektyvinio investavimo subjektų vienetai (akcijos)										
-	-	-	-	-	-			-	-	0,000
Iš viso				0		0,00	0,00			
Iš viso KIS vienetų (akcijų)				3407		172.610,97	195.546,64			

* Nurodyti KIS tipą:

KIS 1 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynąjų aktyvų investuoti į ne nuosavybės vertybinius popierius;

KIS 2 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatytas mišrus (subalansuotas) investavimas;

KIS 3 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynąjų aktyvų investuoti į nuosavybės vertybinius popierius;

KIS 4 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynąjų aktyvų investuoti į pinigų rinkos priemones;

KIS 5 – visų kitų rūšių KIS (alternatyvaus investavimo, privataus kapitalo, nekilnojamojo turto, žaliavų ir kt.).

Pastaba. Investuojant į fondų fondus, juos priskirti tam tikrai KIS grupei pagal fondų fondų investavimo strategiją.

Emitento pavadinimas	Šalis	Priemonės pavadinimas	Kiekis, vnt.	Valiuta	Bendra rinkos vertė, Lt	Palūkanų norma, %	Galiojimo pabaigos data	Dalis GA, %
Pinigų rinkos priemonės, kuriomis prekiaujama reguliuojamose rinkose								
-	-	-	-	-	-	-	-	0,000
Iš viso			0		0,00			
Kitos pinigų rinkos priemonės								
-	-	-	-	-	-	-	-	0,000
Iš viso			0		0,00			
Iš viso pinigų rinkos priemonių			0		0,00			

Kredito įstaigos pavadinimas	Šalis	Valiuta	Bendra rinkos vertė, Lt	Palūkanų norma, %	Indėlio termino pabaiga	Dalis GA / dalis portfelyje, %
Indėliai kredito įstaigose						
Nordea Bank Finland Plc	LT	LTL	1.500.000,00	4,35	2009-01-05	7,943
Iš viso indėlių kredito įstaigose			1.500.000,00			

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA

Priemonės pavadinimas	Emitentas	Šalis	Kita sandorio šalis	Valiuta	Investicinis sandoris (pozicija)	Sandorio (pozicijos) vertė	Bendra rinkos vertė	Rinkos pavadinimas (tinklalapio adresas)	Galiojimo terminas	Dalis GA, %
Išvestinės finansinės priemonės										
kuriomis prekiaujama reguliuojamose rinkose										
-	-	-	-				-	-	-	
Iš viso										
kitos										
-	-	-	-				-	-	-	
Iš viso										
Iš viso išvestinių finansinių priemonių							0,000			0,000

Banko pavadinimas	Valiuta	Bendra rinkos vertė, Lt	Palūkanų norma, %	Dalis GA, %
Iš viso išvestinių finansinių priemonių		0,00		
Pinigai				
AB SEB bankas	LTL	5.108.783,19	0	27,054
AB SEB bankas	RON	256,17	0	0,001
Iš viso pinigų		5.109.039,36		

Pavadinimas	Trumpas apibūdinimas	Bendra vertė	Paskirtis	Dalis GA, %
Kitos priemonės, nenurodytos Kolektyvinio investavimo subjektų įstatymo 57str. 1 d.				
Sukauptos palūkanos	-	11.557,57	-	0,061
Mokėtinos (gautinos) sumos	-	82.054,84	-	0,435
Gautinos sumos už indėlius	-	362,50	-	0,002
Iš viso kitų priemonių		93.974,91		

12. Investicijų pasiskirstymas pagal investavimo strategiją atitinkančius kriterijus:

Investicijų pasiskirstymas	Rinkos vertė, Lt	Dalis aktyvuose, %	Rinkos vertė ataskaitinio laikotarpio pradžioje, Lt	Dalis aktyvuose ataskaitinio laikotarpio pradžioje, %
1	2	3	4	5
Pagal valiutas				
LTL	9.681.529,39	50,97	11.808.592,42	38,92
HUF	364.077,47	1,92	2.095.412,26	6,91
CZK	707.546,22	3,73	1.247.049,53	4,11
PLN	361.590,68	1,90	1.518.997,38	5,01
NOK	-	-	283.763,33	0,94
SKK	401.309,58	2,11	501.853,97	1,65
SEK	120.998,10	0,64	517.434,55	1,71
RON	949.100,63	5,00	1.662.645,35	5,48
BGN	352.908,29	1,86	1.978.063,40	6,52
EUR	3.573.261,80	18,81	6.356.368,78	20,95
TRY	276.588,82	1,46	1.398.039,22	4,61
HRK	-	-	300.382,88	0,99
USD	1.691.896,13	8,91	-	-
LVL	512.257,73	2,69	672.116,13	2,20
Iš viso:	18.993.064,84	100,00	30.340.719,20	100,00
Pagal geografinę zoną				
Lietuva	9.681.785,56	50,98	12.305.377,14	40,56
Vengrija	364.077,47	1,92	2.095.412,26	6,91
Čekija	707.546,22	3,73	1.247.049,53	4,11
Lenkija	361.590,68	1,90	1.518.997,38	5,01
Norvegija	-	-	283.763,33	0,94
Austrija	2.432.070,73	12,81	2.369.781,63	7,81
Bulgarija	352.908,29	1,86	1.978.063,40	6,52
Švedija	120.998,10	0,64	517.434,55	1,71
Slovakija	401.309,58	2,11	501.853,97	1,65
Suomija	-	-	269.683,02	0,89
Rumunija	948.844,46	5,00	2.525.126,06	8,32
Graikija	-	-	-	-
Turkija	276.588,82	1,46	1.398.039,22	4,61
Kroatija	-	-	300.382,88	0,99
Rusija	1.691.896,13	8,91	-	-
Estija	1.003.108,29	5,28	2.357.638,70	7,77
Latvija	650.340,51	3,40	672.116,13	2,20
Iš viso:	18.993.064,84	100,00	30.340.719,20	100,00
Pagal investavimo objektus				
Nuosavybės VP	11.956.421,15	62,95	23.053.293,27	75,98
Skolos VP	138.082,78	0,73	667.890,18	2,20
KIS	195.546,64	1,02	-	-
Depozitai	1.500.000,00	7,90	3.000.000,00	9,89
Užsienio valiuta	256,17	-	5.863,96	0,02
Iš viso:	3.790.306,74	72,60	26.727.047,41	88,09

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA

1	2	3	4	5
Pagal sektorius				
Telekomunikacijos	1.785.547,05	9,40	2.557.803,69	8,43
Sveikatos priežiūra	1.808.564,97	9,52	1.953.548,74	6,44
Vartojimo prekės ir paslaugos	1.090.733,16	5,74	1.468.771,34	4,84
Kasdienio vartojimo prekės ir paslaugos	541.671,14	2,85	1.282.964,75	4,23
Finansinės paslaugos	6.053.892,33	31,87	9.525.730,24	31,40
Informacinės technologijos	-	-	1.073.530,26	3,54
Gamybos sektorius	763.269,63	4,02	2.998.236,05	9,88
Komunalinės paslaugos	127.200,00	0,67	870.544,77	2,87
Energetika	-	-	1.265.500,48	4,17
Medžiagų sektorius	119.172,29	0,63	724.553,13	2,39
Vyriausybės vertybiniai popieriai	-	-	-	-
Iš viso:	12.290.050,57	64,70	23.721.183,45	78,19
Pagal emitentų tipus				
LR įmonės	2.978.771,29	15,68	5.685.841,39	18,74
LR Vyriausybė	-	-	-	-
Kiti	9.311.279,28	49,02	18.035.342,06	59,45
Iš viso:	12.290.050,57	64,70	23.721.183,45	78,19

13. Per ataskaitinį laikotarpį įvykdyti išvestinių finansinių priemonių sandoriai, išskyrus tuos, kurie nurodyti šio priedo 11 punkte (pagal išvestinių investicinių priemonių rūšis nurodyti sandorių vertes, išvestinių investicinių priemonių panaudojimo tikslus (valiutų keitimo, palūkanų normos, susiję su nuosavybe, ir kt.), taip pat sandorius reguliuojamose rinkose ir šalių tarpusavio sandorius bei kitą svarbią informaciją)

-----

14. Aprašyti šio priedo 11 punkte nurodytų išvestinių priemonių rūšis, su jomis susijusią riziką, kiekybines ribas ir metodus, kuriais vertinama su išvestinių investicinių priemonių sandoriais susijusi pensijų fondo rizika, ir nurodyti, kaip panaudojama išvestinė investicinė priemonė gali apsaugoti investicinį sandorį (investicinę poziciją) nuo rizikos

-----

15. Iš išvestinių finansinių priemonių sandorių kylančių įsipareigojimų bendra vertė ataskaitinio laikotarpio pabaigoje (atskirai nurodyti sumas pagal skirtingas įsigytų išvestinių finansinių priemonių kategorijas).

-----

16. Pateikti analizę, kaip turimas investicijų portfelis atitinka (neatitinka) pensijų fondo investavimo strategiją (investicijų kryptis, investicijų specializaciją, geografinę zoną ir pan.)

Fondo investicijų portfelis atitinka pensijų fondo investavimo strategiją.

Racionalios rizikos pensijų fondo turtas investuojamas į nuosavybės VP (akcijas) ir (arba) į KIS investicinius vienetus (akcijas), kurių pagrindinė investavimo kryptis – nuosavybės VP.

17. Nurodyti veiksniai, kurie turėjo didžiausią įtaką per ataskaitinį laikotarpį investicijų portfelio struktūros ir jo vertės pokyčiams

Pensijų fondo investicijų portfelio vertės pokyčiui didžiausią įtaką 2008 m. turėjo finansinių priemonių rinkos kainos.

V. PENSIJŲ FONDO LYGINAMASIS INDEKSAS, PENSIJŲ FONDO INVESTICIJŲ GRAŽA IR RIZIKOS RODIKLIAI

18. Pensijų fondo lyginamasis indeksas ir trumpas jo apibūdinimas (sudėtis, jei lyginamasis indeksas yra sudėtinis, kokias finansų rinkas, turto klases atspindi). Jeigu per ataskaitinį laikotarpį lyginamasis indeksas buvo pakeistas, turi būti pateikta informacija ir apie prieš tai galiojusį lyginamąjį indeksą, jo pakeitimo priežastis bei data, kada jis buvo pakeistas.

Fondo lyginamasis indeksas: 0.5 * DJ EURO STOXX MIIDCAP + 0.5 * DJ EU ENLARGED.

[Ethical Euro Composite Index](#) – indeksas, atspindintis Vyriausybės obligacijų, bendrovių obligacijų ir supranacionalinių obligacijų, denominuotų eurai, pajamingumą.

[DJ EU Enlarged](#) – valstybių, tapusių Europos Sąjungos narėmis nuo 2004 m., bendrovių akcijų lyginamasis indeksas.

19. To paties laikotarpio pensijų fondo apskaitos vieneto vertės pokyčio, investicinių priemonių portfelio metinės investicijų gražos ir lyginamojo indekso (jei jis pasirinktas) reikšmės pokyčio ir kiti rodikliai per paskutinius dešimt fondo veiklos metų išdėstyti palyginamojoje lentelėje. Jeigu fondas veikia trumpiau nei dešimt metų, pateikti to laikotarpio, kurį portfelis buvo valdomas, metinę investicijų gražą. Prie palyginamosios lentelės pridėti joje pateiktų apskaitos vieneto vertės pokyčio ir lyginamojo indekso reikšmės pokyčio rodiklių diagramą ir rodiklių paaiškinimus.

	Per ataskaitinį laikotarpį	Prieš metus	Prieš 2 metus	Prieš 10 metų
Apskaitos vieneto vertės pokytis*	-68,39%	5,98%	30,15%	-
Lyginamojo indekso reikšmės pokytis	-51,72%	-	-	-
Metinė bendroji investicijų graža	-	-	-	-
Metinė grynoji investicijų graža	-68,59%	5,36%	28,69%	-
Apskaitos vieneto (akcijos) vertės pokyčio standartinis nuokrypis	29,89%	11,12%	11,79%	-
Lyginamojo indekso reikšmės pokyčio standartinis nuokrypis	26,26%	-	-	-
Apskaitos vieneto vertės ir lyginamojo indekso reikšmės koreliacijos koeficientas	88,02%	-	-	-
Indekso sekimo paklaida	19,06%	-	-	-
Alfa rodiklis	-17,44%	-	-	-
Beta rodiklis	1,22	-	-	-

* Apskaičiuojant apskaitos vieneto vertės pokytį, neatsižvelgiama į atskaitymus nuo įmokų.

Apskaitos vieneto (akcijos) vertės pokyčio standartinis nuokrypis - statistinis rizikos rodiklis, parodantis, kaip stipriai svyruoja vieneto vertės pokyčiai, palyginus su jų vidutiniu pokyčiu.

Lyginamojo indekso reikšmės pokyčio standartinis nuokrypis - statistinis rizikos rodiklis, parodantis, kaip stipriai svyruoja lyginamojo indekso pokyčiai, palyginus su jų vidutiniu pokyčiu.

Apskaitos vieneto vertės ir lyginamojo indekso reikšmės koreliacijos koeficientas - rodiklis, kuris parodo vieneto verčių ir lyginamojo indekso reikšmių statistinę priklausomybę.

Indekso sekimo paklaida - rodiklis, kuris parodo, kiek vieneto vertės pokyčiai atitinka (arba seka) lyginamojo indekso reikšmės pokyčius.

Alfa rodiklis - rodiklis, kuris parodo skirtumą tarp pensijų fondo ar kolektyvinio investavimo subjekto vieneto vertės pokyčio ir lyginamojo indekso pokyčio, esant palyginamam rizikos lygiui.

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA

Beta rodiklis - rodiklis, kuris parodo, kiek pasikeičia pensijų fondo ar kolektyvinio investavimo subjekto vieneto vertė pasikeitus lyginamojo indekso reikšmei.

20. Jei pensijų fondo reklamoje buvo naudojamos investicijų grąžos prognozės, nurodyti prognozuotą dydį, palyginti neatitikimus su faktine grąža ir pateikti galimas neatitikimų priežastis

Pensijų fondo reklamoje nebuvo naudojamos investicijų grąžos prognozės.

21. Vidutinė investicijų grąža, vidutinis apskaitos vieneto vertės ir lyginamojo indekso reikšmės pokytis (jei jis pasirinktas) per paskutinius trejus, penkerius, dešimt metų (vidutinė grynoji investicijų grąža, vidutinis apskaitos vieneto vertės ir lyginamojo indekso reikšmės pokytis apskaičiuojami kaip geometrinis, atitinkamai, metinių grynosios investicijų grąžos, metinių apskaitos vieneto vertės pokyčių ir lyginamojo indekso reikšmės pokyčių vidurkis).

Kiekvienam fondo tipui pildoma lentelė:

Valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimo pensijų fondas

	Per paskutinius	Per	Per	Nuo veiklos pradžios
	3 metus	paskutinius 5 metus	paskutinius 10 metų	
Vidutinis apskaitos vieneto vertės pokytis	-24,17%	-	-	-13,55%
Vidutinis pensijų fondo lyginamojo indekso reikšmės pokytis	-	-	-	-
Vidutinė grynoji investicijų grąža	-24,76%	-	-	-14,42%
Vidutinė bendroji investicijų grąža	-	-	-	-
Vidutinis apskaitos vieneto vertės pokyčio standartinis nuokrypis	17,63%	-	-	15,24%

22. Kiti rodikliai, atskleidžiantys investicijų portfelio riziką. Atskleidžiant investicijų rizikos rodiklius, turi būti pateikiami jų paaiškinimai ir apskaičiavimo metodika

-----

VI. PENSIJŲ FONDO FINANSINĖ BŪKLĖ

23. Pateikti šias pensijų fondo finansines ataskaitas, parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymų ir teisės aktų reikalavimais:

23.1. paskutinių 3 finansinių metų balansus, išdėstytus palyginamojoje lentelėje

Eil. Nr.	Turtas	Past abų Nr.	Finansiniai metai 2008-12-31	Praėję finansiniai metai 2007-12-31	Praėję finansiniai metai 2006-12-31
I.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI		5.109.039,360 0	3.596.723,960 0	2.867.473,4100
II.	TERMINUOTI INDELIJAI		1.500.000,000 0	3.000.000,000 0	0,0000
III.	INVESTICIJOS		12.290.050,570 0	23.721.183,450 0	9.408.999,400 0
1	Skolos vertybiniai popieriai		138.082,7800	667.890,1800	0,0000
1.1.	Vyriausybinių ir centrinių bankų arba jų garantuoti skolos vertybiniai popieriai		0,0000	0,0000	0,0000
1.2.	Kiti skolos vertybiniai popieriai		138.082,7800	667.890,1800	0,0000
2	Nuosavybės vertybiniai popieriai		11.956.421,150 0	23.053.293,270 0	9.408.999,400 0
3	Kolektyvinio investavimo subjektų investiciniai vienetai ir akcijos		195.546,6400	0,0000	0,0000
4	Kitos investicijos		0,0000	0,0000	0,0000
IV.	GAUTINOS SUMOS		93.974,9100	22.811,7900	4.075,7600
1	Investicijų pardavimo sandorių gautinos sumos		0,0000	0,0000	0,0000
2	Kitos gautinos sumos		93.974,9100	22.811,7900	4.075,7600

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA

	TURTAS, IŠ VISO		18.993.064,84 00	30.340.719,200 0	12.280.548,570 0
V.	ĮSIPAREIGOJIMAI		109.459,1665	118.852,4598	45.065,0271
1	Investicijų pirkimo sandoriai		0,0000	0,0000	0,0000
2	Mokėtinos sumos kaupimo bendrovei ir depozitoriumui		109.459,1665	118.852,4598	45.065,0271
3	Kitos mokėtinos sumos ir įsipareigojimai		0,0000	0,0000	0,0000
VI.	GRYNIJEI AKTYVAI (I+II+III+IV-V)		18.883.605,673 5	30.221.866,740 2	12.235.483,542 9
	ĮSIPAREIGOJIMAI IR GRYNIJEI AKTYVAI IŠ VISO		18.993.064,84 00	30.340.719,200 0	12.280.548,570 0

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA

23.2. paskutinių 3 finansinių metų grynujų aktyvų pokyčių ataskaitas, išdėstytas palyginamojoje lentelėje

Eil. Nr.	Straipsniai	Past abų Nr.	Finansiniai metai 2008-12-31	Praėję finansiniai metai 2007-12-31	Praėję finansiniai metai 2006-12-31
I.	GRYNIJEI AKTYVAI ATASKAITINIO LAIKOTARPIO PRADŽIOJE		30.221.866,740 2	12.235.483,542 9	5.121.031,6475
II.	PADIDĖJIMAS, IŠ VISO		21.259.916,200 0	19.517.903,3317	7.292.214,2500
1	Pensijų įmokos		16.601.688,30 00	10.619.866,540 0	4.596.976,370 0
2	Iš kitų pensijų fondų pervestos sumos		2.433.758,1700	7.281.727,3200	164.220,2600
3	Kaupimo bendrovės garantinės įmokos		0,0000	0,0000	0,0000
4	Palūkanos ir dividendai		747.463,3300	479.178,5200	124.978,2100
5	Investicijų pardavimo pelnas		1.475.274,0600	1.048.897,6217	502.165,5400
6	Investicijų vertės padidėjimo suma		0,0000	0,0000	1.884.219,6100
7	Turto vertės padidėjimas dėl užsienio valiutų kursų pasikeitimo		0,0000	0,0000	8.726,5300
8	Kitos pajamos		1.732,3400	88.233,3300	10.927,7300
III.	SUMAŽĖJIMAS IŠ VISO		32.598.177,266 7	1.531.520,1344	177.762,3546
1	Pensijų išmokos		17.051,5700	28.182,0100	8.501,9800
2	Į kitus pensijų fondus pervestos sumos		1.021.332,5900	203.571,8000	26.693,2900
3	Investicijų pardavimo nuostoliai		8.694.734,743 9	0,0000	0,0000
4	Investicijų vertės sumažėjimo suma		22.325.650,80 61	785.905,9417	0,0000
5	Turto vertės sumažėjimas dėl užsienio valiutų kursų pasikeitimo		18.522,2300	139.449,9000	0,0000
6	Valdymo sąnaudos		520.885,3267	374.410,4827	142.567,0846
7	Kitos sąnaudos		0,0000	0,0000	0,0000
IV.	GRYNIJEI AKTYVAI ATASKAITINIO LAIKOTARPIO PABAIGOJE		18.883.605,673 5	30.221.866,740 2	12.235.483,542 9
V.	APSKAITOS VIENETO VERTĖ		0,9136	2,8784	2,7124
VI.	APSKAITOS VIENETŲ SKAIČIUS		20.670.470,861 7	10.499.534,423 0	4.510.953,1894

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA

23.3. aiškinamąjį raštą (pateikiamas tik metų ir pusmečio ataskaitose)

2008 metų finansinės atskaitomybės aiškinamasis raštas

I. BENDROJI DALIS

Duomenys apie fondą

1. Informacija apie PF:

<i>PF pavadinimas</i>	Invalda Racionalios rizikos
<i>Pilnas PF taisyklių pavadinimas</i>	Valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimo Invalda Racionalios rizikos pensijų fondo taisyklės
<i>VPK suteiktas PF numeris</i>	PF-V04-K005-014 (004)
<i>PF įsteigimo data</i>	2003 m. rugpjūčio 28 d.
<i>Dalyvių skaičius</i>	2008 m. gruodžio 31 d. – 12.527 (2007 m. gruodžio 31 d. – 6.427)

2. Duomenys apie įmonę:

<i>Pavadinimas</i>	UAB „Invalda turto valdymas“
<i>Kodas</i>	1262 63073
<i>Buveinė (adresas)</i>	Maironio g. 11, LT-01124 Vilnius
<i>Telefono numeriai, fakso numeriai, el. pašto adresas, interneto svetainės adresas</i>	+370 5 273 29 28 +370 5 273 48 98 pensija@invalda.com www.invalda.com
<i>Leidimo verstis valdymo įmonės veikla numeris</i>	VĮK-005
<i>Įregistravimo Juridinių asmenų registre data, vieta, kodas</i>	Įmonė įregistruota 2003 m. liepos 21 d. Vilniaus m. Juridinių asmenų registre, įmonės kodas 126263073

3. Informacija apie depozitoriumą:

<i>Pavadinimas</i>	AB SEB bankas
<i>Kodas</i>	112021238
<i>Adresas</i>	Gedimino pr. 12, LT-01103 Vilnius
<i>Telefono ir fakso numeriai</i>	+370 5 2682688, +370 5 2682686

4. Informacija apie auditorius:

<i>Auditoriaus pavadinimas</i>	UAB „Ernst & Young Baltic“
<i>Adresas</i>	Subačiaus 7, LT-01302 Vilnius
<i>Telefono, fakso numeriai</i>	+370 5 2742200, +370 5 2742333

II. APSKAITOS POLITIKA

1. Teisės aktai, kuriais vadovaujantis parengtos finansinės ataskaitos

Finansinės ataskaitos parengtos vadovaujantis šiais teisės aktais:

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr.30, 2004-01-13, „Dėl Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymo įgyvendinimo“;
- Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas;
- Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymas;
- Lietuvos Respublikos kolektyvinio investavimo subjektų įstatymas;
- Lietuvos Respublikos verslo apskaitos standartais.

Fondo turtas nominuotas litais, tačiau investuojama gali būti įvairia užsienio valiuta. Valdymo įmonė, siekdama išvengti nuostolių dėl valiutos kursų svyravimo neigiamos įtakos, yra numaćiusi naudoti išvestines finansines priemones.

Investicinio fondo finansiniai metai yra kalendoriniai metai. Fondo finansinės ataskaitos turi būti sudaromos per keturis mėnesius pasibaigus finansiniams metams.

Valdymo įmonė apskaitą tvarko ir šiose finansinėse ataskaitose visas sumas pateikia Lietuvos Respublikos nacionaline valiuta – litais. Nuo 2002 m. vasario 2 d. litas yra susietas su euru santykiu 3,4528 lito už 1 eurą, o lito kursą kitų valiutų atžvilgiu kasdien nustato Lietuvos bankas.

2. Investavimo politika

Fondo investavimo strategiją grindžia Fondo siekiamas tikslas – užtikrinti subalansuotą ilgalaikį Fondo augimą.

Iki 100 procentų pensijų turto investuojama į nuosavybės VP (akcijas) ir (arba) į kolektyvinio investavimo subjektų (KIS) investicinius vienetus (akcijas), kurių pagrindinė investavimo kryptis – nuosavybės VP. Pensijų turtas gali būti investuotas į skolos VP, pinigų rinkos priemones ir (arba) į KIS investicinius vienetus (akcijas), kurių pagrindinė investavimo kryptis – skolos VP ir (ar) pinigų rinkos priemonės.

Pensijų turtą sudaro:

- VP ar pinigų rinkos priemonės, kuriomis prekiaujama rinkose pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus laikomose reguliuojamomis ir veikiančiomis Europos Sąjungos valstybėse narėse;
- VP ar pinigų rinkos priemonės, kurios yra įtrauktos į Europos ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos valstybėje narėje esančios VP biržos oficialųjį prekybos sąrašą arba kuriomis prekiaujama ten esančioje pripažintoje ir visuomenei prieinamoje reguliuojamoje rinkoje, veikiančioje pagal nustatytas taisykles, jei ši birža arba rinka yra nurodyta Fondo taisyklėse;
- Išleidžiami nauji VP, jeigu emisijos sąlygose yra numatytas įsipareigojimas įtraukti šiuos VP į VP biržos oficialųjį prekybos sąrašą ar reguliuojamos rinkos prekybos sąrašą ir jeigu įtraukiama į sąrašą bus ne vėliau kaip per vienerius metus nuo išleidimo, jei ši birža arba rinka yra Europos Sąjungos valstybėje narėje ar yra nurodyta Fondo taisyklėse;

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA**2. Investavimo politika (tęsinys)**

- ne ilgesniam kaip 12 mėnesių terminui padėti indėliai, esantys kredito įstaigose, kurių registruojama buveinė yra Europos Sąjungos valstybėje narėje arba kitoje valstybėje, kurioje riziką ribojanti priežiūra yra ne blogesnė, kaip Europos Sąjungoje;
- Fondo taisyklėse nurodyti KIS investiciniai vienetai (akcijos).

Europos bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos valstybėje narėje esančių VP biržų ir rinkų sąrašas nustatytas Fondo taisyklėse.

Fondas investuoja lėšas ne tik litais ar bazine valiuta – eurais, bet ir kitomis pasaulio valiutomis.

Fondo investicijų portfelis privalo būti diversifikuotas LR įstatymų ir šio Fondo taisyklių nustatyta tvarka.

Sprendimai dėl Fondo investicijų portfelio sudėties įgyvendinami sudarant sandorius VP biržose bei rinkose per Valdymo įmonės pasirinktus finansinius tarpininkus (maklerius, brokerius, bankus).

Sprendimus dėl Fondo investicijų portfelio sudėties priima Valdymo įmonės investicinis komitetas, kurio sudėtį nustato Valdymo įmonės valdyba savo sprendimu.

3. Finansinės rizikos valdymo politika

Fondo finansinė rizika valdoma išskaidant (diversifikuojant) investicijų portfelį pagal fondo taisyklėse numatytus diversifikavimo principus.

Investicinis komitetas, priimdamas sprendimus dėl Fondo investicijų portfelio sudėties, privalo atsižvelgti į esamą portfelio rizikingumą, taip pat į priimamų investicinių sprendimų poveikį bendram portfelio rizikingumui.

Fondo portfelio rizika įvertinama periodiškai ir pateikiama investicinio komiteto posėdžiui ne rečiau kaip vieną kartą per kalendorinių metų ketvirtį.

Fondo investicijų portfelio rizika įvertinama atsižvelgiant į portfelį sudarančių VP:

- emitento kredito reitingą;
- kainos jautrumą palūkanų normų pokyčiams;
- nominalo valiutos riziką;
- trukmę;
- pajamingumą;
- VP svorį investicijų portfelyje.

Valdymo įmonė ne rečiau kaip vieną kartą per 3 metus peržiūri investavimo strategiją, o prireikus ją keičia.

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA**3. Finansinės rizikos valdymo politika (tęsinys)**

Valdymo įmonės turimos kurio nors emitento akcijos kartu su valdomų fondų turimomis to emitento akcijomis negali suteikti daugiau kaip 1/10 visų balsavimo teisių emitento visuotiniame akcininkų susirinkime.

Valdomo fondo turtu gali būti įsigyjama ne daugiau kaip:

- 10 proc. visų balso teisių nesuteikiančių emitento akcijų;
- 10 proc. visų emitento skolos VP;
- 10 proc. vieno emitento išleistų pinigų rinkos priemonių

4. Turto ir įsipareigojimų padidėjimo bei sumažėjimo pripažinimo principai

Skaičiuojant grynyjū aktyvų (GA) vertę, yra apskaičiuojama:

- turto vertė;
- įsipareigojimų vertė;
- turto ir įsipareigojimų verčių skirtumas atspindi GA vertę.

Turto ir įsipareigojimų skaičiavimas yra grindžiamas jų tikrąja verte, kuri atspindi GA vertę, už kurią labiausiai tikėtina šiuos aktyvus parduoti.

Turtas (ar jo dalis) yra nurašomas tik tada, kai:

- įgyvendinamos teisės į šį turtą (ar jo dalį);
- kai baigiasi teisių galiojimo laikas arba kai šios teisės perduodamos.

Įsipareigojimai skaičiuojami pagal Verslo apskaitos standartų reikalavimus. Įsipareigojimai (ar jų dalis) turi būti nurašomi tik tada, kai jie išnyksta, t. y. kai sutartyje nurodyti įsipareigojimai įvykdomi, anuliuojami ar nustoja galioti.

Skaičiuojant GA vertę, denominuotų užsienio valiuta turto ir įsipareigojimų, vertė nustatoma pagal Lietuvos banko nustatytą oficialų tos valiutos ir lito kursą, galiojantį vertinimo dieną.

5. Investicijų apskaitos įvertinimo metodai, pervalinimo periodiškumas

Priemonių, kuriomis prekiaujama Baltijos šalių reguliuojamose rinkose (Rygos, Talino ar Vilniaus vertybinių popierių biržose) tikroji vertė nustatoma pagal rinkos viešai paskelbtą vertinimo dieną vidutinę rinkos kainą, priemonių, kuriomis prekiaujama šiame punkte nenurodytose reguliuojamose rinkose tikroji vertės nustatoma pagal uždarymo kainą, išskyrus atvejus, kai:

- priemonės yra kotiruojamos keliose reguliuojamose rinkose; tuo atveju jų tikrajai vertei nustatyti naudojama tos reguliuojamos rinkos, kurioje prekyba šiomis priemonėmis pasižymi didesniu likvidumu, reguliarumu ir dažnumu, duomenys;
- jei pagal pateiktus kriterijus neįmanoma pagrįstai pasirinkti rinkos, kurios duomenimis remiantis, turi būti nustatoma priemonės tikroji vertė; tuo atveju jai nustatyti naudojama reguliuojamos rinkos, kurioje yra priemonės emitento buveinė, duomenys;
- per paskutiniąją prekybos sesiją priemonė nebuvo kotiruojama; tuo atveju tikrosios vertės nustatymui naudojama paskutinė žinoma, tačiau ne daugiau kaip prieš 30 kalendorinių dienų buvusi vidutinė rinkos kaina arba uždarymo kaina, jei nuo paskutinės prekybos dienos neįvyko įvykių, dėl kurių dabartinė rinkos kaina yra reikšmingai mažesnė ar didesnė nei paskutinė žinoma;

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA

5. Investicijų apskaitos įvertinimo metodai, pervertinimo periodiškumas (tęsinys)

- priemonė nebuvo kotiruojama daugiau kaip 30 kalendorinių dienų iki vertinimo dienos arba buvo kotiruojama rečiau nei nustatyta Valdymo įmonės pensijų fondų grynųjų aktyvų vertės skaičiavimo procedūrose; tuo atveju jos vertė nustatoma taip, kaip priemonių, kuriomis reguliuojamose rinkose neprekiuojama, vertė.

Priemonės, kuriomis reguliuojamose rinkose neprekiuojama, vertinamos tokia tvarka:

- nuosavybės VP:
  - pagal nepriklausomo verslo vertintojo, turinčio teisę verstis tokia veikla, įvertinimą, jei nuo vertinimo praėjo ne daugiau kaip vieneri metai ir jei po įvertinimo neįvyko įvykių, dėl kurių dabartinė rinkos kaina yra reikšmingai mažesnė ar didesnė nei nustatyta vertintojo;
  - jei nėra atlikta aukščiau numatyto vertinimo ar netenkinamos aukščiau pateikto punkto sąlygos, vertinama atsižvelgiant į panašios bendrovės pelno (prieš apmokestinimą), tenkančio vienai akcijai (naudojant vidutinį svertinį paprastųjų akcijų skaičių, buvusį apyvartoje tam tikrą periodą), santykį, padaugintą iš vertinamos bendrovės pelno, tenkančio vienai akcijai;
  - jei dėl tam tikrų priežasčių negalima pasinaudoti aukščiau pateiktais metodais, vertinama pagal tikėtiną pardavimo kainą, nustatytą pagal parinktą vertinimo modelį, nurodytą Valdymo įmonės pensijų fondų grynųjų aktyvų vertės vertinimo procedūrose, kuris finansų rinkoje yra visuotinai taikomas ir pripažintas;
- skolos VP ir pinigų rinkos priemonės
  - vertinamos pagal VPK patvirtintą GA vertės skaičiavimo metodiką arba;
  - jei taip gaunamas tikslesnis šių priemonių vertinimas, skolos VP vertinami šiais būdais:
    - Lietuvos Respublikos VP pelningumas nustatomas pagal ne mažiau kaip trijų pirminių dilerių (pvz., AB SEB Bankas, AB DnB Nord bankas, „Swedbank“, AB) siūlomų konkrečios emisijos tos dienos geriausios pirkimo (mažiausia *BID*) ir pardavimo (didžiausia *ASK*) pelningumų vidurkį;
    - naudojantis Lietuvos banko patvirtintomis formulėmis;
    - užsienio VP bei nekotiruojamų VP tikroji vertė nustatoma naudojantis vienu iš keleto būdų:
      - naudojantis Bloomberg, Reuters ar kitų tarptautinių naujienų agentūrų, informacijos šaltinių teikiamais pelningumais ir (arba) kainomis;
      - atsižvelgiant į analogiškos trukmės, reitingo ir panašių išleidimo sąlygų VP vertę;
    - pagal tikėtiną pardavimo kainą, numatytą vadovaujantis atitinkamos priemonės vertinimo tvarka, nustatyta Valdymo įmonės pensijų fondų grynųjų aktyvų vertės skaičiavimo procedūrose;
    - jei neįmanoma įvertinti VP kainos ankstesniais būdais - įvertinti VP vertę sukauptu palūkanų metodu (amortizuojant VP vertę);
- išvestinės investicinės priemonės vertė nustatoma pagal paskutinę analogiško anksčiau sudaryto sandorio rinkos vertę, jei per laikotarpį nuo sandorio sudarymo dienos iki vertinimo dienos nebuvo didelio ekonominių aplinkybių pasikeitimo. Jei minėta sąlyga netenkinama – vertinama pagal tikėtiną pardavimo kainą, nustatytą pagal parinktą vertinimo modelį (nurodytą Valdymo įmonės pensijų fondų grynųjų aktyvų vertės skaičiavimo procedūrose), kuris finansų rinkoje yra visuotinai taikomas ir pripažintas;
- kolektyvinio investavimo subjektų vienetai (akcijos) vertinami pagal paskutinę viešai paskelbtą išpirkimo kainą;
- terminuoti indėliai bankuose vertinami pagal amortizuotos savikainos vertę;

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA

5. Investicijų apskaitos įvertinimo metodai, pervertinimo periodiškumas (tęsinys)

- gryniesiems pinigams ir lėšoms kredito įstaigose vertinami pagal nominalią vertę;
- pinigų rinkos priemonės, kurių išpirkimo terminas arba iki jo likęs laikas ne ilgesnis kaip 397 dienos arba kurių pajamingumas reguliariai tikslinamas pagal pinigų rinkos sąlygas ne rečiau kaip kartą per 397 dienas, arba kurių rizika, įskaitant kredito ir palūkanų normos riziką, yra labai panaši į riziką finansinių priemonių, kurių išpirkimo terminas ir pajamingumas atitinka anksčiau nurodytus požymius, gali būti vertinamos amortizuotos savikainos metodu.
- kitas turtas vertinamas pagal labiausiai tikėtiną pardavimo kainą, nustatytą pagal parinktą vertinimo modelį (nurodytą Valdymo įmonės pensijų fondų grynujų aktyvų vertės skaičiavimo procedūrose), kuris finansų rinkoje yra visuotinai taikomas ir pripažintas.

6. Apskaitos vieneto nustatymo taisyklės

Fondo vieneto vertė skaičiuojama keturių skaičių po kablelio tikslumu ir apvalinama pagal matematinės apvalinimo taisyklės.

Pradinė Fondo vieneto vertė – 1 litas. Fondo vieneto vertė yra skaičiuojama kiekvieną darbo dieną.

Fondo vieneto vertė nustatoma padalijus Fondo GA vertę, nustatytą skaičiavimo dieną, iš bendro Fondo vienetų skaičiaus. Bendra visų Fondo vienetų vertė visada yra lygi Fondo GA vertei.

Fondo vieneto vertė yra paskelbiama ne vėliau kaip iki kitos darbo dienos 12 val. tinklapyje www.finasta.lt bei kartą per mėnesį tinklapyje skelbiamos vidutinės praėjusio mėnesio fondo vienetų vertės.

7. Atskaitymai Valdymo įmonei ir depozitoriumui

Maksimalūs atskaitymų iš Fondo turto dydžiai už Fondo valdymą yra pateikti šioje lentelėje:

Nr.	Pavadinimas	PROC. IŠRAIŠKA
1.	Atskaitymas iš kiekvienos Dalyvio vardu įmokėtos Pensijų įmokos	1,49 %
2.	Atskaitymai per metus iš kiekvieno Dalyvio pensijų sąskaitoje esančių lėšų vidutinės metinės vertės	0,99 %
3.	Atskaitymai už Dalyvio perėjimą į kitą Valdymo įmonės fondą (iš Dalyvio vardu pervedamų pinigų)	0,00 %
4.	Atskaitymai už Dalyvio perėjimą į kitos pensijų kaupimo bendrovės fondą (iš Dalyvio vardu pervedamų pinigų)	0,00%

* Lentelėje pateikti maksimalūs atskaitymų dydžiai, kurie negali būti viršijami, tačiau šie dydžiai gali būti ir mažesni. Konkretūs atskaitymų dydžiai nustatomi Valdymo įmonės valdybos sprendimu ir skelbiami Taisyklėse nurodytame tinklapyje kiekvieną kartą kai buvo pakeisti. Nauji atskaitymų dydžiai taikomi visiems Dalyviams.

Valdymo įmonė kaupia ir saugo dokumentus, pagrindžiančius atskaitymų Valdymo įmonei apskaičiavimą.

Atskaitymai iš Dalyvio vardu įmokėtos Pensijų įmokos Valdymo įmonei išskaičiuojami tą pačią darbo dieną, kai Pensijų įmoka į Pensijų sąskaitą.

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA

7. Atskaitymai Valdymo įmonei ir depozitoriumui (tęsinys)

Atskaitymai iš kiekvienoje Pensijų sąskaitoje esančių lėšų vidutinės metinės vertės skaičiuojami kiekvieną darbo dieną, apskaičiuojant tai dienai tenkančią metinės atlyginimo normos dalį. Tai dienai atlyginimo metinės normos dalis apskaičiuojama pagal tos dienos Fondo GA vertę, nustatomą keturių skaičių po kablelio tikslumu ir apvalinamą pagal matematinės skaičių apvalinimo taisykles. Apskaičiuojant atskaitymus laikoma, kad metuose yra 365 dienos, o mėnuo turi kalendorinį dienų skaičių. Atskaitymas nuo kiekvienoje Pensijų sąskaitoje esančių lėšų vidutinės metinės vertės Valdymo įmonei mokamas už kiekvieną kalendorinių metų ketvirtį iki kito ketvirčio 7 kalendorinės dienos.

Pasibaigus kalendoriniams metams, atskaitymų dydis iš Pensijų sąskaitoje esančių lėšų metinės vidutinės vertės yra tikslinamas. Per kalendorinius metus susidarę atskaitymų Valdymo įmonei už turto valdymą permokėjimai per 7 kalendorines dienas grąžinami Fondui, o susidaręs Fondo įsiskolinimas per 7 kalendorines dienas sumokamas Valdymo įmonei.

VSDF valdyba Fondui moka delspinigius, kurių dydis nustatytas Lietuvos Respublikos teisės aktuose, už lėšas, pervestas Fondui pavėluotai dėl VSDF valdybos kaltės. Šiomis lėšomis yra didinama Fondo GA vertė.

Už Depozitoriumo teikiamas paslaugas iš gautų atskaitymų, nurodytų fondo taisyklėse, Valdymo įmonė Depozitoriumui moka atlyginimą ne didesnę kaip 0,2 proc. nuo metinės Fondo GA vertės.

Atlyginimas Depozitoriumui skaičiuojamas kiekvieną darbo dieną, apskaičiuojant tai dienai tenkančią metinės atlyginimo normos dalį. Tai dienai atlyginimo metinės normos dalis apskaičiuojama pagal tos dienos Fondo GA vertę. Apskaičiuojant atlyginimą laikoma, kad metuose yra 365 dienos, o mėnuo turi kalendorinį dienų skaičių.

Depozitoriumui priklausantis atlyginimas mokamas už kiekvieną praėjusį kalendorinių metų ketvirtį iki kito ketvirčio 7 kalendorinės dienos.

Pasibaigus kalendoriniams metams, atlyginimo už turto saugojimą dydis yra tikslinamas. Per kalendorinius metus susidarę permokėjimai už turto saugojimą per 7 kalendorines dienas grąžinami Valdymo įmonei, o susidarę Valdymo įmonės įsiskolinimai turi būti per 7 kalendorines dienas sumokėti Depozitoriumui.

Depozitoriumas privalo Valdymo įmonei pateikti ataskaitas ir dokumentus, pagrindžiančius atlyginimo už turto saugojimą apskaičiavimą.

8. Pinigai ir pinigų ekvivalentai

Pinigams priskiriami pinigai Fondo banko sąskaitose. Pinigų ekvivalentais pripažįstami trumpalaikiai indėliai (iki 3 mėn.). Terminuoti indėliai apskaitomi nominalia verte, iki termino pabaigos kaupiant palūkanas tiesiniu būdu. Terminuotieji indėliai bankuose vertinami pagal amortizuotos savikainos vertę.

Grynieji pinigai ir lėšos kredito įstaigose vertinami pagal nominalią vertę. Pinigia ir pinigų ekvivalentai, nominuoti užsienio valiuta, įvertinami Lietuvos Respublikos nacionaline valiuta pagal skaičiavimo dienos oficialų Lietuvos Banko nustatomą valiutų kursą.

9. Pobalansiniai įvykiai

Po metų pabaigos reikšmingų pobalansinių įvykių nebuvo.

III. AIŠKINAMOJO RAŠTO PASTABOS

1 Pastaba. Investicijų vertės pokytis per 2008 m.

(litas)

Balanso straipsniai	Pokytis					
	Praėjusio ataskaitini o laikotarpio pabaigoje	Įsigyta	Parduota (išpirkta)	Vertės padidėji -mas	Vertės sumažėji -mas	Ataskaitini o laikotarpio pabaigoje
Skolos vertybiniai popieriai	667.890	1.272.875	1.433.950	4.204	372.936	138.083
<i>Vyriausybės ir centrinių bankų arba jų garantuoti skolos vertybiniai popieriai</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Kiti skolos vertybiniai popieriai</i>	667.890	1.272.875	1.433.950	4.204	372.936	138.083
Nuosavybės vertybiniai popieriai	22.876.324	31.499.147	13.224.092	1.452.492	30.647.450	11.956.421
Kolektyvinio investavimo subjektų investiciniai vienetai ir akcijos	176.969	-	-	18.578	-	195.547
Kitos investicijos	-	-	-	-	-	-
Iš viso	23.721.183	32.772.022	14.658.042	1.475.274	31.020.386	12.290.051

2 Pastaba. Valdymo sąnaudos.

Valdymo sąnaudas sudarė Valdymo įmonei mokamas atlyginimas, lygus 0,99 proc. nuo vidutinės metinės Fondo grynųjų aktyvų vertės (273.521 litas 2008 metais ir 216.176 litai 2007 metais) ir platinimo mokestis, kuris yra lygus 1,49 proc. nuo dalyvio vardu gautų įmokų sumos (247.364 litai 2008 metais ir 158.235 litai 2007 metais).

3 Pastaba. Pensijų įmokos.

	2008 m.	2007 m.
Gautos pensijų įmokos		
<i>kovo mėn.</i>	3.516.701	1.667.007
<i>birželio mėn.</i>	4.484.651	2.742.360
<i>rugsėjo mėn.</i>	4.336.107	3.031.615
<i>gruodžio mėn.</i>	4.265.105	3.178.885
Grąžintos pensijų įmokos VSDF*, nutraukus sutartis	(876)	-
Iš kitų pensijų fondų pervestos sumos	2.433.758	7.281.727
Iš viso	19.035.446	17.901.594

*VSDF – Valstybinio socialinio draudimo fondas

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA
4 Pastaba. Turto struktūra 2008 m. gruodžio 31 d.

(litas)

Emitemo (KIS, kredito įstaigos, banko) pavadinimas	Šalis	ISIN kodas / Priemonės pavadinimas	Valiuta	kiekis, vnt	Bendra nominali vertė	Bendra rinkos vertė, Lt	Palūkanų norma, %	Išpirkimo/konvertavimo data / terminas	Dalis GA / dalis portfelyje, %
AB "Sanitas"	LT	LT0000106171	LTL	155.682	155.682	1.352.877			7,12
AB "Vilniaus baldai"	LT	LT0000104267	LTL	9.942	39.768	119.304			0,63
AB "TEO LT"	LT	LT0000123911	LTL	434.509	434.509	512.721			2,70
AB "Invalda"	LT	LT0000102279	LTL	43.030	43.030	69.278			0,36
AB "Apranga"	LT	LT0000102337	LTL	116.227	116.227	248.726			1,31
AB "Grigiškės"	LT	LT0000102030	LTL	201.945	201.945	62.603			0,33
AB "Alita"	LT	LT0000118655	LTL	285.842	285.842	180.080			0,95
AB Dnb Nord bankas	LT	LT0000100174	LTL	4.070	386.650	305.983			1,61
AB "Vilkyškių pieninė"	LT	LT0000127508	LTL	212.000	212.000	127.200			0,67
Grindeks	LV	LV0000100659	LVL	24.531	119.383	383.641			2,02
Arco Vara	EE	EE3100034653	EEK	85.710	189.136	53.269			0,28
Ekspress Grupp	EE	EE3100016965	EEK	23.084	50.939	57.387			0,30
Raiffeisen International Bank Holding	AT	AT0000606306	EUR	5.599	19.332	373.112			1,96
Vseobecna Uverova Banka AS	SK	SK1110001437	SKK	1.269	130.873	401.310			2,11
OTP bank	HU	HU0000061726	HUF	9.819	13.630	364.077			1,92
Olainfarm	LV	LV0000100501	LVL	37.800	183.957	72.047			0,38
Enemona	BG	BG1100042073	BGN	28.542	50.377	352.908			1,86
Orco Property Group	CZ	LU0122624777	CZK	5.445	671	121.775			0,64
Čez	CZ	CZ0005112300	CZK	5.757	70.903	585.771			3,08
SIF1 BANAT CRISANA ARAD	RO	ROSIFAACNOR2	RON	81.893	84.441	41.002			0,22
SIF2 MOLDOVA BACAU	RO	ROSIFBACNOR0	RON	61.563	63.478	27.861			0,15
SIF3 TRANSILVANIA BRASOV	RO	ROSIFCACNOR8	RON	1.680.808	1.733.098	390.381			2,06
SIF4 MUNTENIA BUCURESTI	RO	ROSIFDACNOR6	RON	259.817	267.900	138.659			0,73
SIF5 OLTENIA CRAIOVA	RO	ROSIFEACNOR4	RON	194.528	200.580	97.172			0,51
Saldus mežrupniecība	LV	LV0000100154	LVL	2.315	11.266	56.569			0,30
Tallinn Department Store	EE	EE0000001105	EUR	30.000	1.035.840	205.096			1,08
Asseco Poland	PL	PLSOFTB00016	PLN	9.155	8.150	361.591			1,90
Forenings sparbanken AB	SE	SE0000242455	SEK	8.650	319.747	120.998			0,64

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA

Anadolu An. Turk Sigorta	TR	TRAANSGR91O	TRY	183.914	342.613	276.589			1,46
Eesti Ehitus	EE	EE3100039496	EEK	64.658	142.681	229.949			1,21
Vienna Insurance Group	AT	AT0000908504	EUR	7.597	26.231	632.690			3,33
Eforie Nord	RO	ROEFRIACNOR6	RON	400.519	41.298	198.360			1,04
Strabag	AT	AT000000STR1	EUR	8.544	29.501	477.912			2,52
OMV AG	AT	AT0000743059	EUR	10.346	35.723	668.728			3,52
CA Immobilien International AG	AT	ATCAIMMOINT5	EUR	28.617	98.809	279.629			1,47
Olympic Entertainment Group	EE	EE3100084021	EUR	158.000	5.455.424	261.860			1,38
Dafora	RO	RODAFRACNOR4	RON	165.960	171.123	55.409			0,29

(tęsinys kitame puslapyje)

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA

4 Pastaba. Turto struktūra 2008 m. gruodžio 31 d. (tęsinys)

Emitento (KIS, kredito įstaigos, banko) pavadinimas	Šalis	ISIN kodas / Priemonės pavadinimas	Valiuta	Kiekis, vnt.	Bendra nominali vertė	Bendra rinkos vertė, Lt	Palūkanų norma, %	Išpirkimo/konvertavimo data / terminas	Dalis GA / dalis portfelyje, %
Sistema JSFC	RU	US48122U2042	USD	43.698	113.274	588.999			3,10
Gazprom	RU	US3682872078	USD	12.000	124.426	419.070			2,21
Mobile Telesystems ADR	RU	US6074091090	USD	6.900	17.886	451.154			2,38
Vimpel Communications ADR	RU	US68370R1095	USD	13.260	34.373	232.674			1,23
Iš viso nuosavybės VP						11.956.421			62,95
Parex bonds	LV	XS0253533318	EUR	104	359.091	138.083	5,63	2011.05.05	0,73
Iš viso skolos VP						138.083			0,73
Eastern European Real Estate Investment fund	EE	EE3500096500	EUR	3.407	117.637	195.547	7,00	2009.09.09	1,03
Iš viso KIS vienetų						195.547			1,03
Nordea Bank Finland Plc	LT		LTL			1.500.000	4,35	2009.01.05	7,90
Iš viso terminuotų indėlių	LT		LTL			1.500.000			7,90
AB SEB bankas	LT		LTL			5.108.783			26,90
AB SEB bankas	LT		RON			256			0,00
Iš viso pinigai						5.109.039			26,90
Sukauptos palūkanos	LT		LTL			11.920			0,06
Gautinos sumos	LT		LTL			82.055			0,43
Iš viso gautinos sumos	LT		LTL			93.975			0,49
IŠ VISO						18.993.065			100,00

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA

23.4. audito išvados tekstas

<p>UAB „Ernst & Young Baltic“ Subačiaus g. 7 LT-01127 Vilnius Lietuva</p> <p>Tel.: (+370) 274 2200 Faks.: (+370) 274 2333 Vilnius@it.ey.com www.ey.com/lt</p> <p>Juridinio asmens kodas 110878442 PVM mokėtojų kodas LT108784411 Juridinių asmenų registras</p>	<p>Ernst & Young Baltic UAB Subačiaus St. 7 LT-01127 Vilnius Lietuva</p> <p>Tel.: +370 5 274 2200 Faks.: +370 5 274 2333 Vilnius@it.ey.com www.ey.com/lt</p> <p>Code of legal entity 110878442 VAT payer code LT108784411 Register of Legal Entities</p>
--	---

Nepriklausomų auditorių išvada UAB „Invalda turto valdymas“ akcininkui

Mes atlikome pensijų kaupimo bendrovės UAB „Invalda turto valdymas“ (toliau - Valdymo įmonė) valdomo valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimo pensijų fondo „Invalda Nuosaukus pensijų fondas“ (toliau - Fondas) finansinių ataskaitų, kurias sudaro 2008 m. gruodžio 31 d. balansas, susijusių 2008 m. gryųjų aktyvų pokyčių ataskaita bei aiškinamasis raštas (reikšmingi apskaitos principai bei kitos aiškinamosios pastabos), auditą.

Vadovybės atsakomybė už finansines ataskaitas

Už šių finansinių ataskaitų, parengtų pagal 2004 m. sausio 13 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 30 „Dėl Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymo, Lietuvos Respublikos profesinių pensijų kaupimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymo įgyvendinimo“ reikalavimus, parengimą ir teisingą pateikimą atsakinga Valdymo įmonės vadovybė. Ši atsakomybė apima: vidaus kontrolės sistemos, skirtos finansinių ataskaitų parengimui ir teisingam pateikimui, užtikrinimą, kad nėra reikšmingų netikslumų dėl apgaulės ar klaidos, sukūrimą, įdiegimą bei palaikymą; tinkamų apskaitos principų pasirinkimą ir taikymą; ir pagal aplinkybes tinkančių ir pagrįstų įvertinimų pasirinkimą.

Auditorių atsakomybė

Mūsų pareiga yra, remiantis atliktu auditu, pareikšti nuomonę apie šias finansines ataskaitas. Mes atlikome auditą vadovaudamiesi Tarptautiniais audito standartais, kuriuos nustato Tarptautinė apskaitininkų federacija. Šie standartai reikalauja, kad mes laikytumėmės profesinės etikos reikalavimų bei planuotume ir atliktume auditą taip, kad galėtume deramai įsitikinti, jog finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų netikslumų.

Auditas apima finansinių ataskaitų skaičius ir paaiškinimus pagrindiančių įrodymų gavimo procedūrų atlikimą. Pasirinktos procedūros priklauso nuo auditoriaus profesinio sprendimo, įskaitant reikšmingų netikslumų dėl apgaulės ar klaidos finansinėse ataskaitose rizikos įvertinimą. Įvertindamas šią riziką, auditorius atsižvelgia į vidaus Valdymo įmonės finansinių ataskaitų parengimo ir pateikimo kontrolės ir siekia pasirinkti tinkamas audito procedūras, tačiau neturi tikslo pareikšti nuomonės apie Valdymo įmonės vidaus kontrolių efektyvumą. Auditas taip pat apima taikytų apskaitos principų ir Valdymo įmonės vadovybės padarytų reikšmingų prielaidų bei bendro finansinių ataskaitų pateikimo įvertinimą.

Mes tikime, kad mūsų gauti audito įrodymai yra pakankami ir tinkami, kad suteiktų pagrindą mūsų nuomonei.

Nuomonė

Mūsų nuomone, toliau pateiktos finansinės ataskaitos visais reikšmingais atžvilgiais teisingai atspindi Fondo 2008 m. gruodžio 31 d. finansinę padėtį ir gryųjų aktyvų pokyčius per 2008 metus pagal 2004 m. sausio 13 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 30 „Dėl Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymo, Lietuvos Respublikos profesinių pensijų kaupimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymo įgyvendinimo“ reikalavimus.

UAB „ERNST & YOUNG BALTIC“
 Audito įmonės pažymėjimo Nr. 001335

 Jonas Akelis
 Auditoriaus pažymėjimo
 Nr. 000003
 Prezidentas

 Ramūnas Bartušius
 Auditoriaus pažymėjimo
 Nr. 000362

Auditas buvo baigtas 2009 m. balandžio 15 d.

© Member Firm of Ernst & Young Global

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA

VII. INFORMACIJA APIE PENSIJŲ FONDO DALYVIUS

24. Bendri duomenys apie pensijų fondo dalyvius (dalyviais laikomi ir asmenys, pasinaudoję teise nukelti pensijų išmokos mokėjimą, taip pat asmenys, gaunantys periodines pensijų išmokas)

Dalyvių skaičius ataskaitinio laikotarpio pradžioje		6427
Dalyvių skaičius ataskaitinio laikotarpio pabaigoje	dalyviai, pasinaudoję teise nukelti pensijų išmokos mokėjimą	13
	dalyviai, gaunantys periodines pensijų išmokas	0
	kiti dalyviai	12514
	Iš viso	12527
Dalyvių skaičiaus pokytis		6100

25. Per ataskaitinį laikotarpį prisijungusių dalyvių skaičius

Bendras prisijungusių dalyvių skaičius		6316
Dalyviai, pensijų kaupimo sutartis sudarę pirmą kartą		784
Iš kitų pensijų fondų atėję dalyviai	iš tos pačios pensijų kaupimo bendrovės	22
	iš kitos pensijų kaupimo bendrovės	5510

26. Per ataskaitinį laikotarpį pasitraukusių dalyvių skaičius

Bendras pasitraukusių dalyvių skaičius		216
Į kitus pensijų fondus išėjusių dalyvių skaičius	valdomus tos pačios pensijų kaupimo bendrovės	158
	valdomus kitos pensijų kaupimo bendrovės	53
Baigusių dalyvavimą dalyvių skaičius	išstojučių (pildoma tik papildomo savanoriško pensijų kaupimo pensijų fondo atveju)	0
	sulaukusių nustatyto pensijos amžiaus ir pasinaudojusių teise į pensijų išmoką (vienkartinę išmoką, anuitetą ir jų derinį)	4
	dalyvių, pasinaudojusių Pensijų kaupimo įstatymo suteikta galimybe vienašališkai nutraukti pirmą kartą sudarytą sutartį	0
	mirusių dalyvių	1

27. Pensijų fondo dalyvių struktūra pagal amžių ir lytį ataskaitinio laikotarpio pabaigoje

		Dalyviai pagal amžių				iš viso
		iki 30	nuo 30 iki 45	nuo 45 iki 60	nuo 60	
Dalyvių skaičius	iš viso	2475	3274	664	14	6427
	vyrų	1486	1935	350	12	3783
	moterys	989	1339	314	2	2644
Dalyvių dalis, %	iš viso	38,51	50,94	10,33	0,22	100,00
	vyrų	23,12	30,11	5,45	0,19	58,86
	moterys	15,39	20,83	4,89	0,03	41,14

VIII. IŠORINIAI PINIGŲ SRAUTAI
28. Per ataskaitinį laikotarpį faktiškai gautos lėšos

		Suma, Lt
Bendra gautų lėšų suma		19 035 446,4700
Periodinės įmokos į pensijų fondą	iš Valstybinio socialinio draudimo fondo	16 601 688,3000
	pačio dalyvio įmokėtos lėšos (pildoma tik papildomo savanoriško pensijų kaupimo pensijų fondo atveju)	-
	darbdavių ir kitų trečiųjų asmenų įmokėtos lėšos (pildoma tik papildomo savanoriško pensijų kaupimo pensijų fondo atveju)	-
Valstybinio socialinio draudimo fondo sumokėti delspinigiai		-
Iš garantijų rezervo sumokėtos lėšos		-
Iš kitų pensijų fondų pervestos lėšos	iš tos pačios pensijų kaupimo bendrovės	229 896,5400
	iš kitos pensijų kaupimo bendrovės	2 203 861,6300
Kitos gautos lėšos (nurodyti šaltinį ir gautų lėšų sumą), iš viso		-

29. Išmokėtos lėšos

		Suma, Lt
Bendra išmokėtų lėšų suma		1 038 384,1600
Pensijų išmokos	vienkartinės išmokos dalyviams	15 165,8600
	periodinės išmokos dalyviams	-
	išmokos anuiteto įsigijimui	-
Į kitus pensijų fondus pervestos lėšos	valdomus tos pačios pensijų kaupimo bendrovės	821 685,7500
	valdomus kitos pensijų kaupimo bendrovės	199 646,8400
Išstojusiems dalyviams išmokėtos lėšos (pildoma tik papildomo savanoriško kaupimo pensijų fondų atveju)		-
Paveldėtojams išmokėtos lėšos		1 885,7100
Kitais pagrindais išmokėtos lėšos (nurodyti šaltinį ir išmokėtų lėšų sumą), iš viso		-

IX. INFORMACIJA APIE GARANTIJŲ REZERVĄ

30. Jei pensijų fondo taisyklėse numatytas įsipareigojimas garantuoti tam tikrą pajamingumą, nurodyti garantuojamo pajamingumo dydį, per ataskaitinį laikotarpį į garantinį rezervą įmokėtų įmokų sumą, pateikti jo investicijų portfelį, jei buvo panaudotas, nurodyti panaudojimo priežastis, panaudotą sumą, rezervo dydį ataskaitinio laikotarpio pabaigoje ir kitą svarbią informaciją

Pensijų fondo taisyklės nenumatytas įsipareigojimas garantuoti tam tikrą pajamingumą.

X. INFORMACIJA APIE PENSIJŲ FONDO REIKMĖMS PASISKOLINTAS LĖŠAS

31. Pensijų fondo reikmėms pasiskolintos lėšos ataskaitinio laikotarpio pabaigoje

----

XI. KITI REIKALAVIMAI

32. Paaiškinimai, komentarai, iliustruojamoji grafinė medžiaga ir kita svarbi informacija apie pensijų fondo veiklą, kad būtų galima tinkamai įvertinti fondo veiklos pokyčius ir rezultatus

Invalda Racionalios rizikos pensijų fondo rezultatai (apskaitos vieneto vertės pokytis), 2004-06-15 – 2008-12-31

	Nuo	Iki	Pokytis
Data	2004-06-15	2008-12-31	-8,64%
Vertė	1,0000	0,9136	

XII. ATSAKINGI ASMENYS

33. Konsultantų, kurių paslaugomis buvo naudotasi rengiant ataskaitą (finansų maklerio įmonės, auditoriai, kt.), vardai, pavardės (juridinių asmenų pavadinimai), adresai, leidimų verstis atitinkama veikla pavadinimas ir numeris

-----

34. Ataskaitą parengusių asmenų vardai, pavardės, pareigos, darbovietė (jeigu ataskaitą rengę asmenys nėra bendrovės darbuotojai)

-----

35. Valdymo įmonės administracijos vadovo, vyriausiojo finansininko, ataskaitą rengusių asmenų ir konsultantų patvirtinimas, kad joje pateikta informacija teisinga ir nėra nutylėtų faktų, galinčių daryti esminę įtaką pensijų fondo veiklos rezultatų vertinimui

Aš, UAB „Invalda turto valdymas“ generalinis direktorius Andrius Barštys, patvirtinu, kad ataskaitoje pateikta informacija teisinga ir nėra nutylėtų faktų, galinčių daryti esminę įtaką pensijų fondo veiklos rezultatų vertinimui.

 (parašas)

INVALDA RACIONALIOS RIZIKOS PENSIJŲ FONDO ATASKAITA

Aš, UAB „Invalda turto valdymas“ vyr. finansininkė Audronė Minkevičienė, patvirtinu, kad prospekte pateikta informacija teisinga ir nėra nutylėtų faktų, galinčių daryti esminę įtaką pensijų fondo veiklos rezultatų vertinimui.

(parašas)

36. Asmenys, atsakingi už ataskaitoje pateiktą informaciją

36.1. Už ataskaitą atsakingi įmonės valdymo organų nariai, darbuotojai ir administracijos vadovas (nurodyti vardus, pavardes, telefonų ir faksų numerius, el. pašto adresus);

Generalinis direktorius Andrius Barštys, tel. (8~5) 203 18 64, faks. (8~5) 273 48 98.

Vyr. finansininkė Audronė Minkevičienė, tel. (8~5) 203 22 36, faks. (8~5) 273 48 98.

36.2. jeigu ataskaitą rengia konsultantai arba ji rengiama padedant konsultantams, nurodyti konsultantų vardus, pavardes, telefonų ir faksų numerius, el. pašto adresus (jeigu konsultantas yra juridinis asmuo, nurodyti jo pavadinimą, telefonų ir faksų numerius, el. pašto adresą bei konsultanto atstovo(-ų) vardą, pavardę); pažymėti, kokias konkrečias dalis rengė konsultantai arba kokios dalys parengtos jiems padedant, ir nurodyti konsultantų atsakomybės ribas.

Konsultantų paslaugomis, rengiant prospektą, nesinaudota.